

ARACI
KURUMLARIN
FİNANSAL
VERİLERİ

Aracı Kurumların Finansal Verileri

Son beş senede
aracı kurum
sektörünün toplam
varlıkları iki kattan
fazla artarak 14
milyar TL'ye
ulaşmıştır.

Bu bölümde aracı kurumların Birliğimize sağladığı finansal veriler değerlendirilmektedir. Birliğimiz, aracı kurumların kamuya açıkladıkları finansal tabloların yanı sıra, bu tablolara ilişkin daha detaylı verileri de derlemektedir. Birliğimiz tarafından hazırlanan ve 2010 yılında yayınlanan Aracı Kurum Finansal Tablo Hazırlama Rehberi doğrultusunda düzenlenen dipnotlar ile özet finansal tablolar arasında ufak farklılıklar mevcuttur. Dipnotlarda yer alan detaylı veriler uygulama birliği açısından daha sağlıklı bulunduğundan, raporda çeşitli tablolarda bu verilere yer verilmiştir. 2012 ve 2013 yılı için 95 aracı kurumun finansal verileri ele alınmıştır.

Bilanço Analizi

2009 yılında 6 milyar TL civarında olan aracı kurumların toplam varlıkları, 2013 yılı sonunda 14 milyar TL'ye çıkmıştır. Likit mali yapısını koruyan sektörde, dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payı son beş yıl içinde fazla değişmemiş, %90 civarında kalmıştır. Diğer taraftan, aynı dönemde özkaynaklar 2 milyar TL'den 3 milyar TL'nin üzerine çıkmıştır.

Aracı Kurumların Özet Bilançosu (Milyon TL)

	2009	2010	2011	2012	2013	2013/2012	
						Değişim	Dağılım
Dönen Varlıklar	5,287	6,710	7,306	10,335	12,964	25.4%	92.7%
Duran Varlıklar	685	764	743	1,012	1,023	1.1%	7.3%
Toplam Varlıklar	5,972	7,474	8,049	11,347	13,987	23.3%	100.0%
Kısa Vadeli Yükümlülükler	3,772	5,006	5,227	8,215	10,579	28.8%	75.6%
Uzun Vadeli Yükümlülükler	47	43	53	90	71	-20.6%	0.5%
Özkaynaklar	2,153	2,426	2,769	3,042	3,337	9.7%	23.9%
Toplam Kaynaklar	5,972	7,474	8,049	11,347	13,987	23.3%	100.0%

Kaynak: TSPB

2013 yılı içerisindeki gelişmelere bakıldığında, dönen varlıklardaki artışın etkisiyle bir önceki seneye göre toplam varlıkların %23 oranında yükseldiği görülmektedir. Aynı yıl özkaynaklar ise %10 artmıştır.

Varlıklar

Dönen Varlıklar

Sektör bilançosunun yarısından fazlasını (%56) aracı kurumların mevduat, ters repo ve para piyasası işlemleri ile müşteri varlıklarını içeren nakit ve nakit benzeri varlıklar

oluşturmaktadır. Bu kalem bilançodaki payını yıllar içinde artırırken, toplam büyüklüğü 2013 yılında bir önceki yıla göre %26 artmıştır. 2013'te nakit ve nakit benzerlerinin %93'ünü (bilançonun da %54'ünü) vadeli mevduatlar oluşturmaktadır. Vadeli mevduatların dörtte üçü iki aracı kuruma aittir. İleride değinileceği gibi sektörün para piyasasına borçlarının %83'ünü de bu kurumlar yapmıştır.

Aracı kurumların yatırım amacıyla ellerinde tuttıkları varlıkları gösteren kısa vadeli finansal yatırımlar, 2013 yılında bilançonun %7'sini oluşturmaktadır. 947 milyon TL olan kısa vadeli finansal yatırımların yaklaşık yarısı kamu kesimi tahvil ve bonolarında değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, özel sektör tahvil/bono piyasasında son yıllardaki canlanma ile aracı kurumların kısa vadeli finansal yatırımlarının üçte birini bu araçların oluşturduğu görülmektedir.

Finansal yatırımlar ile nakit ve nakit benzeri varlıklar beraber değerlendirildiğinde, aracı kurum sektörünün portföy dağılımına dair bir inceleme yapmak mümkündür. Buna göre sektörün toplam portföyü bir yıl içinde %33 artarak 9 milyar TL'ye çıkmıştır. 8 milyar TL'ye yaklaşan repo ve mevduat, 2013'te toplam portföydeki payını %88'e çıkarmıştır. Sektör, portföyünün %9'unu sabit getirili menkul kıymetlere yatırmıştır. 2013'te kamu menkul kıymetlerin payı düşerken, özel sektör tahvillerinin payı artmıştır.

Sektör bilançosunun
%54'ünü vadeli
mevduatlar
oluşturmaktadır.

Aracı Kurumların Portföy Dağılımı (Milyon TL)					
Yatırım Araçları	2012	2013	Değişim	2012	2013
				Dağılım	Dağılım
Repo ve Mevduat	5,571.2	7,666.7	37.6%	85.3%	88.2%
Kamu SGMK	465.7	415.3	-10.8%	7.1%	4.8%
Özel SGMK	217.8	328.8	50.9%	3.3%	3.8%
Pay Senedi	212.2	169.0	-20.3%	3.2%	1.9%
Diğer	63.6	111.1	74.8%	1.0%	1.3%
Toplam	6,530.5	8,691.0	33.1%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPB

Aracı kurumların yatırım amacıyla elinde bulundurduğu pay senetleri, endeksteki düşüşe paralel olarak 169 milyon TL'ye inmiştir. Bu araçların toplam portföydeki payı da sadece %2'dir.

Bilanço yapısına tekrar dönülecek olursa, aracı kurumların toplam varlıklarının %27'sini kısa vadeli ticari alacakların oluşturduğu görülmektedir. 2013 sonu itibarıyla 4 milyar TL'ye yaklaşan bu hesapta, aracı kurumların takas alacakları ile kredili müşterilerden alacakları önemli yer tutmaktadır.

Aracı kurumların aldıkları türev pozisyonlarından kaynaklanan alacakları ifade eden Türev Araçlar, 2013 sonunda 12 milyon TL'ye çıkmıştır. Bu kalemin %85'i iki aracı kuruma aittir. Söz konusu aracı kurumların finansal tablolarına detaylı bakıldığında, çeşitli finansal araçlara yatırım yapan bu kurumların korunmak

için türev işlemlerde uzun pozisyon aldıkları görülmektedir. Aynı aracı kurumların yükümlülükler kısmında da değinileceği üzere, türev işlemlerde kısa pozisyonları da bulunmaktadır.

Aracı Kurumların Varlıkları (Milyon TL)					
	2012	2013	Değişim	2012 Dağılım	2013 Dağılım
DÖNEN VARLIKLAR	10,335.4	12,964.4	25.4%	91.1%	92.7%
Nakit ve Nakit Benzerleri	6,238.7	7,872.1	26.2%	55.0%	56.3%
Finansal Yatırımlar (Kısa Vadeli)	944.0	947.4	0.4%	8.3%	6.8%
Ticari Alacaklar (Kısa Vadeli)	2,958.3	3,812.8	28.9%	26.1%	27.3%
Ana Faal. Dış. Finans Sek. Faal. Alacaklar (KV)	0.2	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Diğer Alacaklar (Kısa Vadeli)	127.5	275.6	114.7%	1.1%	2.0%
Türev Araçlar	0.2	12.4	5404.5%	0.0%	0.1%
Peşin Ödenmiş Giderler	9.8	17.6	80.9%	0.1%	0.1%
Cari Dönem Vergisiyle İlgili Varlıklar	15.2	12.6	-17.4%	0.1%	0.1%
Diğer Dönen Varlıklar	29.5	13.8	-53.1%	0.3%	0.1%
Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlıklar	12.0	0.0	A.D.	0.1%	0.0%
DURAN VARLIKLAR	1,011.6	1,023.1	1.1%	8.9%	7.3%
Ticari Alacaklar (Uzun Vadeli)	1.4	0.3	-79.4%	0.0%	0.0%
Ana Faal. Dış. Finans Sek. Faal. Alacaklar (UV)	0.0	0.2	A.D.	0.0%	0.0%
Diğer Alacaklar (Uzun Vadeli)	25.2	40.2	59.3%	0.2%	0.3%
Finansal Yatırımlar (Uzun Vadeli)	715.6	658.2	-8.0%	6.3%	4.7%
Türev Araçlar	0.0	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar	70.9	57.8	-18.4%	0.6%	0.4%
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	4.6	8.0	73.4%	0.0%	0.1%
Maddi Duran Varlıklar	138.6	136.2	-1.8%	1.2%	1.0%
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	25.1	30.4	21.3%	0.2%	0.2%
Peşin Ödenmiş Giderler	0.1	8.3	6538.9%	0.0%	0.1%
Ertelenmiş Vergi Varlığı	29.3	83.1	183.5%	0.3%	0.6%
Diğer Duran Varlıklar	0.6	0.4	-43.7%	0.0%	0.0%
TOPLAM VARLIKLAR	11,346.9	13,987.4	23.3%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPB

A.D. Anlamlı Değişim

Duran Varlıklar

1 milyar TL civarında olan duran varlıkların bilançodaki payı, 2013 yılında bir önceki yıla göre 2 puan düşerek %7'ye inmiştir.

Duran varlıkların en önemli kalemini uzun vadeli finansal yatırımlar oluşturmaktadır. Bilançonun %5'ini oluşturan bu kalem 658 milyon TL olup, bir sonraki tabloda detaylarına inilmektedir. Daha önce de değinildiği gibi dipnotlarla özet tablolarda farklılıklar olup, uzun vadeli finansal yatırımlar dipnotlardan derlenen tabloda 716 milyon TL'dir.

Önemli bir bölümü Borsa İstanbul veya Takasbank'ta teminat olarak bulundurulmuş uzun vadeli sabit getirili menkul kıymet portföyü 10 milyon TL civarındadır.

Aracı kurumların uzun vadeli finansal yatırımlarının %57'sini pay senetleri oluşturmaktadır. Bu tutarın ağırlıklı kısmı iştirak hisselerini içermektedir. Bazı aracı kurumlar ise iştiraklerini "diğer finansal yatırımlar" başlığı altında takip etmektedir. 2013 sonu itibarıyla bu kalem de uzun vadeli finansal yatırımların

2013'te duran varlıklar, 1 milyar TL ile sektör bilançosunun %7'sini oluşturmaktadır.

%42'si kadardır. Bir diğer ifadeyle, sektörün uzun vadeli finansal yatırımlarının büyük çoğunluğu iştirak hisse senetlerindedir.

Öte yandan, aracı kurum iştiraklerinin kaydedildiği bir diğer kalem özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar olup, 58 milyon TL'dir. Uzun vadeli finansal yatırımlar ile bu kalem birlikte ele alındığında aracı kurum iştiraklerinin toplamı 700 milyon TL civarına çıkmaktadır.

Aracı Kurumların Uzun Vadeli Finansal Yatırımları (Milyon TL)					
Yatırım Araçları	2012	2013	Değişim	2012	2013
				Dağılım	Dağılım
Pay Senedi	458.1	408.0	-10.9%	58.2%	57.0%
Kamu SGMK	34.3	9.5	-72.3%	4.4%	1.3%
Özel SGMK	1.2	1.1	-9.7%	0.2%	0.2%
Diğer*	292.9	297.4	1.5%	37.2%	41.5%
Toplam	786.5	716.0	-9.0%	100.0%	100.0%

*Bazı aracı kurum iştirakleri bu kalemdedir.
Kaynak: TSPB

Yükümlülükler

Son beş yıl göz önüne alındığında, kısa vadeli yükümlülüklerin bilanço içindeki payı %63'ten %77'ye çıkarken, özkaynakların payı %36'dan %24'e kadar inmiştir. Uzun vadeli yükümlülüklerin payı ise %1'in altına inmiştir.

Kısa Vadeli Yükümlülükler

2013 yılında kısa vadeli yükümlülükler %29 artarak 11 milyar TL'ye yaklaşmıştır. Artışa en önemli katkıyı sağlayan kısa vadeli borçlanmalar 6,8 milyar TL'ye yükselmiş, toplam yükümlülüklerin yarısını oluşturmuştur. Bu borçlar ağırlıklı olarak Takasbank Para Piyasasına (TPP) borçlardan oluşmaktadır. 5,6 milyar TL olan bu borçların 4,7 milyar TL'si iki aracı kuruma aittir. Bu kurumların finansal tablolarına detaylı bakıldığında, para piyasasından borçlanıp bu tutarı ağırlıklı olarak döviz mevduatında değerlendirdikleri görülmektedir. Finansal borçların altındaki bir diğer önemli kalem olan banka kredileri de 900 milyon TL'ye yaklaşmıştır.

Kısa vadeli yükümlülüklerin bir diğer önemli kalemi olan ticari borçlar 2012'ye göre %28 artarak 3,2 milyar TL olmuştur. Bu kalemin 2,2 milyar TL'si müşterilerin para piyasasından alacakları, müşterilere repo işlemlerinden doğan borçlar ile takastan alınıp müşteri hesaplarına yansıtılacak olan tutarı gösteren müşterilere borçlardır. Aynı kalemin altında yer alan aracı kurumların takas borçları 500 milyon TL civarındadır.

Aracı kurumların türev işlemlerinden kaynaklı yükümlülüklerinin ifade eden Türev Araçlar hesabı 2013 sonu itibariyle 262 milyon TL olup, bu kalemin neredeyse tamamı varlıklar kısmında bahsi geçen iki aracı kuruma aittir.

Aracı kurumların
kısa vadeli
yükümlülükleri
2013'te %29 artarak
11 milyar TL'ye
yükselmıştır.

Aracı Kurumların Kaynakları (Milyon TL)

	2012	2013	Değişim	2012 Dağılım	2013 Dağılım
KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	8,215.5	10,579.1	28.8%	72.4%	75.6%
Kısa Vadeli Borçlanmalar	5,413.0	6,829.4	26.2%	47.7%	48.8%
Uzun Vadeli Borçlanmanın Kısa Vadeli Kısımları	1.1	0.8	-25.3%	0.0%	0.0%
Diğer Finansal Yükümlülükler (Kısa Vadeli)	88.7	8.9	-89.9%	0.8%	0.1%
Ticari Borçlar (Kısa Vadeli)	2,519.8	3,226.3	28.0%	22.2%	23.1%
Diğer Borçlar (Kısa Vadeli)	65.8	87.0	32.2%	0.6%	0.6%
Ana Faal. Dış. Finans Sek. Faal. Borçlar (KV)	0.0	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Çalışanlara Sağ. Faydalar Kapsamında Borçlar	27.5	31.2	13.5%	0.2%	0.2%
Türev Araçlar	1.0	262.1	26843.5%	0.0%	1.9%
Ertelenmiş Gelirler	0.1	0.0	-61.8%	0.0%	0.0%
Devlet Teşvik ve Yardımları (Kısa Vadeli)	0.0	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Dönem Kârı Vergi Yükümlülüğü	11.8	43.2	267.6%	0.1%	0.3%
Kısa Vadeli Karşılıklar	55.9	65.3	16.9%	0.5%	0.5%
Diğer Yükümlülükler (Kısa Vadeli)	30.9	24.5	-19.4%	0.3%	0.2%
Satış Amacı. Elde Tut. Duran Var. İliş. Yük.	0.0	0.3	A.D.	0.0%	0.0%
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	89.7	71.3	-20.6%	0.8%	0.5%
Uzun Vadeli Borçlanmalar	17.8	6.3	-64.6%	0.2%	0.0%
Diğer Finansal Yükümlülükler (Uzun Vadeli)	0.8	0.0	-100.0%	0.0%	0.0%
Ticari Borçlar (Uzun Vadeli)	0.2	0.2	-19.5%	0.0%	0.0%
Diğer Borçlar (Uzun Vadeli)	0.4	0.7	84.8%	0.0%	0.0%
Ana Faal. Dış. Finans Sek. Faal. Borçlar (UV)	0.0	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Türev Araçlar	0.0	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Ertelenmiş Gelirler	0.0	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Devlet Teşvik ve Yardımları (Uzun Vadeli)	0.2	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Uzun Vadeli Karşılıklar	42.4	52.7	24.4%	0.4%	0.4%
Cari Dönem Vergisiyle İlgili Borçlar	0.0	0.1	A.D.	0.0%	0.0%
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	21.2	11.3	-46.8%	0.2%	0.1%
Diğer Yükümlülükler (Uzun Vadeli)	6.7	0.1	-98.8%	0.1%	0.0%
ÖZKAYNAKLAR	3,041.8	3,337.1	9.7%	26.8%	23.9%
Ödenmiş Sermaye	1,588.6	1,788.5	12.6%	14.0%	12.8%
Sermaye Düzeltmesi Farkları	290.2	291.8	0.6%	2.6%	2.1%
Geri Alınmış Paylar	-3.4	-3.4	0.0%	0.0%	0.0%
Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi (-)	0.0	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Paylara İlişkin Primler/İskontolar	8.2	8.2	0.1%	0.1%	0.1%
Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler veya Giderler	298.2	103.9	-65.2%	2.6%	0.7%
Kârdan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	272.0	289.8	6.6%	2.4%	2.1%
Geçmiş Yıllar Kâr/Zararları	298.0	329.7	10.6%	2.6%	2.4%
Net Dönem Kârı/Zararı	290.0	528.5	82.2%	2.6%	3.8%
TOPLAM KAYNAKLAR	11,346.9	13,987.4	23.3%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPB

A.D. Anlamli Değil

Uzun Vadeli Yükümlülükler

2013 sonu itibariyle uzun vadeli yükümlülükler bir önceki yıla göre %21 azalarak 71 milyon TL olmuştur. Azalışta ertelenmiş vergi yükümlülüğü ile finansal borçları içeren uzun vadeli borçlanmalardaki düşüş etkili olmuştur. İlgili dönemde bir aracı kurumun finansal kiralama işlemlerinden borçları 15 milyon TL'den 5 milyon TL'ye inerken, bir aracı kurumun uzun vadeli banka kredisi 3 milyon TL'den 1 milyon TL'nin altına inmiştir.

Öte yandan, uzun vadeli yükümlülüklerin en büyük kalemi karşılıklar olup 2012'ye göre %25 artmıştır. Daha çok kıdem

tazminatı ve çalışanlara sağlanan diğer karşılıkları içeren bu kalem 53 milyon TL'dir.

Özkaynaklar

2009 yılında toplam yükümlülükler içinde %36 olan özkaynakların payı para piyasasına olan borçlardaki artışla beraber gerilemiş ve 2013 sonunda %24'e kadar inmiştir. Bir önceki yıla kıyasla %10 artış gösteren özkaynaklar, 2013 sonunda 3,3 milyar TL seviyesindedir.

Aralık 2013 itibariyle 1,8 milyar TL olan ödenmiş sermaye, özkaynakların yarısını oluşturmuştur. Ödenmiş sermayeden kaynaklanan enflasyon düzeltmesi farkları ise aynı dönem sonunda 292 milyon TL'dir.

Halka açık aracı kurumlardan 3'ünde toplamda 8,2 milyon TL pay senedi ihraç primi bulunurken, bir aracı kurumun 3,4 milyon TL'lik geri alınmış payı bulunmaktadır.

Daha çok aracı kurumların iştiraklerinin değerlendirilmesinden kaynaklanan tutarları (yeniden değerlendirme kazanç/kayıplarını) içeren birikmiş diğer kapsamlı gelir kalemleri 2012'de 298 milyon TL'den 2013'te 104 milyon TL'ye inmiştir. Azalışta bir aracı kurumun değer artışı olan bir iştirakini yıl içinde satması etkili olmuştur.

2013 sonu itibariyle aracı kurum sektörünün yedekler ile geçmiş yıl kârlarının toplamı 620 milyon TL'dir.

Gelir tablosu analizi bölümünde de inceleneceği üzere aracı kurumların net kârı iki kata yakın artarak 529 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Sonuç

Aracı kurumlar 2013 yılında toplam varlıklarını bir önceki yıla göre %23 artırarak 14 milyar TL'ye çıkarmıştır. 2009 yılında toplam varlıklar 6 milyar TL'ydü. Sektör bilançosunun yarısından fazlası (%56) aracı kurumların kendi hesaplarına yaptıkları mevduat, ters repo ve para piyasasını içeren nakit ve nakit benzeri varlıklardan oluşmaktadır. Son yıllarda bu kalemdeki hızlı artış, toplam varlıklardaki artışta etkili olmuştur.

Yükümlülükler tarafında ise büyük bir kısmı para piyasasına borçları ifade eden kısa vadeli finansal borçlar yıllar içinde bilançodaki payını artırmıştır. Finansal tabloların detayları bazı kurumların para piyasasından borçlanarak bu tutarı ağırlıklı olarak döviz mevduatlarında değerlendirdiğini göstermektedir. Yıllar içinde kısa vadeli yükümlülüklerdeki artışla bilançodaki payı %24'e inen özkaynaklar, 2013 sonu itibariyle 3 milyar TL olup, bu tutarın yaklaşık yarısını ödenmiş sermaye oluşturmuştur.

**Aracı kurumların
2013 itibariyle
özkaynakları 3,3
milyar TL'dir.**

Aracı kurumların
2013 yılındaki
toplam gelirleri
%24 artarak 1,4
milyar TL olmuştur.

Gelir Tablosu Analizi

Sektörün toplam esas faaliyet gelirlerine (tabloda Brüt Kâr/Zarar) beş yıllık perspektifle bakıldığında krizin etkisiyle 2009 yılında 891 milyon TL olan toplam gelirlerin, devam eden yıllarda piyasalardaki iyileşmeyle toparlandığı görülmektedir. 2012 yılında yaşanan hafif bir gerilemenin ardından sektör gelirleri 2013 yılında bir önceki yıla göre %24 artarak 1,4 milyar TL'ye çıkmıştır.

Aracı Kurumların Gelir Tablosu

	2009	2010	2011	2012	2013	2013/2012 Değişim	2013 Dağılım
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER							
Satış Gelirleri (net)	98,970.8	152,669.3	143,145.6	136,601.1	188,929.6	A.D.	A.D.
Satışların Maliyeti (-)	-98,126.1	-151,574.8	-141,984.9	-135,479.4	-187,535.6	A.D.	A.D.
Ticari Faal. Brüt Kâr/Zarar	844.6	1,094.4	1,160.7	1,121.8	1,393.9	24.3%	100.0%
Finans Sektörü Faal. Hasılatı	148.3	0.0	0.0	0.0	0.0	A.D.	0.0%
Finans Sektörü Faal. Maliyeti	-101.9	0.0	0.0	0.0	0.0	A.D.	0.0%
Finansal Faal. Brüt K/Z	46.4	0.0	0.0	0.0	0.0	A.D.	0.0%
BRÜT KÂR/ZARAR	891.0	1,094.4	1,160.7	1,121.8	1,393.9	24.3%	100.0%
Pazarlama, Satış ve Dağ. Gid. (-)	-81.7	-100.1	-103.0	-108.9	-143.1	31.4%	-10.3%
Genel Yönetim Giderleri (-)	-656.1	-747.1	-842.3	-910.3	-1,056.6	16.1%	-75.8%
Araştırma ve Geliştirme Gid. (-)	-0.2	-0.4	-0.6	-0.6	-0.6	-2.2%	0.0%
Diğer Faaliyet Gelirleri	52.2	29.8	103.7	44.5	86.2	93.8%	6.2%
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	-18.5	-15.1	-14.0	-20.2	-54.3	169.5%	-3.9%
FAALİYET KÂRI/ZARARI	186.8	261.5	304.5	126.3	225.5	78.5%	16.2%
Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler	0.0	0.0	0.0	10.9	8.2	-24.2%	0.6%
Yatırım Faaliyetlerinden Giderler	0.0	0.0	0.0	14.3	5.3	-63.1%	0.4%
İştirak Kâr/Zararlarından Paylar	7.4	2.4	0.4	149.3	229.2	53.5%	16.4%
FİN. GİD. ÖNCESİ FAAL. K/Z	194.2	263.9	304.9	504.5	918.0	82.0%	65.9%
Finansman Gelirleri	260.5	327.0	448.8	79.4	86.9	9.5%	6.2%
Finansman Giderleri (-)	-72.8	-145.7	-262.3	-307.6	-538.5	75.1%	-38.6%
SÜR. FAAL. VER. ÖNCESİ K/Z	382.0	445.2	491.5	346.2	608.7	75.8%	43.7%
Sür. Faal. Vergi Gelir/Gideri	-65.6	-78.4	-79.5	-56.1	-80.2	42.9%	-5.8%
Dönem Vergi Gelir/Gideri	-67.0	-82.5	-83.9	-62.7	-132.2	111.0%	-9.5%
Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri	1.3	4.2	4.4	6.6	52.0	693.1%	3.7%
SÜR. FAAL. DÖNEM K/Z	316.3	366.8	412.0	290.1	528.5	82.2%	37.9%
DURDURULAN FAALİYETLER							
Dur. Faal. Vergi Son. Dönem K/Z	0.6	0.0	1.7	-0.1	0.0	A.D.	0.0%
DÖNEM KÂRI/ZARARI	316.9	366.8	158.1	290.0	528.5	82.2%	37.9%

Kaynak: TSPB

Dipnotlardan üretilmiştir.

2009-2011 yılları arası Seri XI, No:29 sayılı SPK tebliğine, 2012-2013 yılları Seri II-14.1 sayılı SPK tebliğine göre hazırlanmıştır.

Gelir Dağılımı

Bu bölümde aracı kurum finansal tablo dipnotları esas alınarak sektörün gelir dağılımı incelenmektedir. Aracı kurumların en önemli gelir kaynağı, daha önceki yıllarda olduğu gibi komisyon gelirleridir. Bununla birlikte, 2009 yılında toplam gelirlerin üçte ikisini oluşturan bu gelirlerin toplam içindeki payı 2013 yılında kurum portföyü kazancındaki artışın etkisiyle %48'e inmiştir.

Gelir Dağılımı (Bin TL)					
	2012	2013	Değişim	2012 Dağılım	2013 Dağılım
Komisyon Gelirleri	575,500	669,498	16.3%	50.7%	48.0%
Kurum Portföyü Kâr/Zararları	239,889	343,826	36.3%	22.2%	24.7%
Hizmet Gelirleri	212,766	279,399	31.3%	18.8%	20.0%
Diğer Gelirler	93,678	101,215	8.1%	8.3%	7.3%
Toplam	1,121,833	1,393,938	22.9%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPB

2013 yılında kurum portföyüne yapılan işlemlerden elde edilen gelirler kaldıraçlı işlemlerin etkisiyle 344 milyon TL'ye çıkmıştır. Böylece bu kalemin payı 2012'de %22'den, 2013'te %25'e çıkmıştır.

Komisyon Gelirleri

Aracı kurumların pay senedi, türev işlemler ve SGMK gibi yatırım araçlarının alım-satımına aracılık ederken elde ettikleri komisyonlardan, müşterilere ve acentelere ödenen komisyon iadelerinin düşülmesiyle net komisyon gelirleri hesaplanmaktadır. Bu gelirler bir önceki yıl sonuna göre işlem hacimlerindeki artışa paralel olarak %16 artmış, 670 milyon TL'ye çıkmıştır.

2013'te pay senedi işlem hacmi bir önceki seneye göre %31 artarken, bu işlemlerden elde edilen komisyon gelirlerindeki artış %19'da kalmıştır.

Pay senedi komisyonlarındaki artış, işlem hacmindeki artışın gerisinde kalmıştır.

Komisyon Gelirleri (Bin TL)					
	2012	2013	Değişim	2012 Dağılım	2013 Dağılım
Pay Senedi	443,820	528,990	19.2%	77.1%	79.0%
Vadeli İşlem	107,943	110,617	2.5%	18.8%	16.5%
Kaldıraçlı İşlem	1,768	18,215	930.2%	0.3%	2.7%
SGMK	21,512	10,317	-52.0%	3.7%	1.5%
Yabancı Menkul Kıymet	457	1,360	197.4%	0.1%	0.2%
Toplam	575,500	669,498	16.3%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPB

Bu durum sektörün pay senedi komisyon oranlarındaki azalışa işaret etmektedir. Nitekim, pay senedi komisyon gelirlerini aracı kurumların müşterileri için yaptıkları pay senedi işlem hacmine bölerek, sektörde geçerli olan ortalama efektif komisyon oranına ulaşabilmektedir. 2013 yılında, aracı kurum müşterilerinin hisse senedi işlem hacmi 1,5 trilyon TL'dir. Bu rakam aracı kurumların işlem hacminden kurum portföyü işlemleri düşülerek hesaplanmıştır. Aynı dönemde hisse senedi komisyon gelirleri ise 529 milyon TL'dir. Bu durumda sektörün ortalama efektif komisyon oranı %0,035'tir (yüzbinde 35). 2009'da %0,051 olan bu oran, 2012 sonunda %0,038'e inmişti. Hesaplanan efektif hisse senedi komisyon oranının yatırımcılardan tahsil edilen komisyon oranı olarak değil, aracı kuruma kalan pay olarak değerlendirilmesi gerekir.

Komisyon gelirlerinin diğer önemli bileşeni vadeli işlemlerden elde edilen komisyondur. Faaliyete başlamasını izleyen ilk yıllarda vadeli işlem hacimlerindeki hızlı yükselişlere paralel olarak türev araçlardan elde edilen komisyonlardaki artış, son dönemde hız kesmiştir. 2013 yılında bu işlemlerden elde edilen gelirler önceki yıla göre fazla değişmeyerek 111 milyon TL'de kalmış, sektör komisyon gelirlerinin %17'si vadeli işlemlerden elde edilmiştir. Toplam vadeli komisyon gelirlerinin %40'ı üç aracı kuruma aittir. Bu üç aracı kurumun toplam işlemlerdeki payı ise %18'dir. Pay senedi komisyonlarında ise ilk üç aracı kurumun payı %18 olup, yoğunlaşmanın daha az olması dikkat çekmektedir.

Pay senedine benzer şekilde vadeli işlemlere dair efektif komisyon oranını hesaplamak da mümkündür. Yıl içerisinde 686 milyar TL'lik müşteri vadeli işlemine karşılık 111 milyon TL'lik komisyon geliri elde edilmiştir. Sektörün vadeli işlemleri için efektif komisyon oranı 2013'te %0,016 (yüzbinde 16) olarak hesaplanmıştır. 2009'da %0,032 olan bu oran 2012'de ise %0,017'ye inmişti. Efektif vadeli komisyon oranı, hisse senedi komisyon oranından düşüktür.

2011 yılında kaldıraçlı işlemlere başlayan aracı kurumlar, bu işlemlerden elde ettikleri gelirleri genellikle kurum portföyüne yapılan işlemlerden elde edilen gelirlerde göstermektedir. Ancak ilgili gelirlerini kurum portföyü alım satım kârında gösteren bazı aracı kurumlar belirli kontratlar için komisyon almakta, bir kısım aracı kurum ise bu işlemlerden elde ettikleri tüm gelirleri komisyon gelirleri altında sınıflamaktadır. Söz konusu kurumların 2013 yılı finansal tablolarında 18 milyon TL'lik kaldıraçlı işlemlerden komisyon geliri yer almıştır.

Aracı kurumlar SGMK işlemlerinden 10 milyon TL, yabancı menkul kıymet işlemlerinden ise 1 milyon TL komisyon geliri elde etmiştir.

Kurum Portföyü Kâr/Zararları

Sektör gelirlerinin dörtte birini kurum portföyüne yapılan finansal araç alım-satımından elde edilen kazançlar oluşturmaktadır. 2013 yılında bu işlemlerden elde edilen kâr, kaldıraçlı işlem kazançlarının etkisiyle bir önceki yıla göre %43 artarak 344 milyon TL'ye yükselmiştir.

2011 yılında başlayan ve kamuoyunda foreks olarak bilinen kaldıraçlı işlemler 2013 yılında bir önceki yıla göre iki kat artarak 5 trilyon TL'ye ulaşırken, aracı kurumların bu işlemlerden elde ettiği gelir de iki kat artarak 225 milyon TL'ye çıkmıştır. 2013 yılında foreks işlemlerinden 23 aracı kurum kâr, 3 aracı kurum da zarar ederken toplam zarar 1 milyon TL'nin altındadır. Toplam kârın üçte birini bir aracı kurum tek başına elde etmiştir. Bununla birlikte, foreks işlemlerinden komisyon elde eden aracı

Kurum portföyüne yapılan işlemlerden elde edilen gelirler 344 milyon TL'ye ulaşmıştır.

kurumlar da dahil edildiğinde, sektörün kaldıraçlı alım-satım işlemlerinden elde ettiği gelirlerin 242 milyon TL'ye çıktığı görülmektedir.

Kurum Portföyü Kâr/Zararları (Bin TL)				2012	2013
	2012	2013	Değişim	Dağılım	Dağılım
Kaldıraçlı İşlemler	110,676	225,308	103.6%	46.1%	65.5%
Türev İşlemler	100,424	101,481	1.1%	41.9%	29.5%
Özel SGMK	-358	6,570	A.D.	-0.1%	1.9%
Pay Senetleri	68	5,435	7838.8%	0.0%	1.6%
Yatırım Fonları	18,328	4,473	-75.6%	7.6%	1.3%
Yabancı Menkul Kıy.	5,826	2,582	-55.7%	2.4%	0.8%
Diğer Menkul Kıy.	3,228	1,569	-51.4%	1.3%	0.5%
DİBS	1,554	-3,592	A.D.	0.6%	-1.0%
Toplam	239,889	343,826	43.3%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPB

Kurumlar kendi portföyleri için yaptıkları türev işlemlerinden bir önceki seneye eş düzeyde, 101 milyon TL kâr etmiştir. 27 aracı kurumun mali tablolarında türev işlemlerinden kâr/zarar yer alırken, bu kurumların 17'si kâr elde etmiştir. Bir aracı kurum tek başına toplam 97 milyon TL kadar kazanç sağlamıştır. Aynı aracı kurum, kurum portföyüne yapılan toplam vadeli işlem hacminin de üçte ikisini gerçekleştirmiştir.

Bir önceki sene özel sektör tahvili alım satımından zarar yazan aracı kurumlar, 2013'te bu işlemlerden 7 milyon TL kâr üretmiştir. Öte yandan, kamu tahvillerinden 4 milyon TL zarar elde edilmiştir. Zararın önemli bir kısmı tek bir aracı kurumun işlemlerinden kaynaklanmaktadır.

Endeksin gerilediği 2013 yılında aracı kurum sektörü kendi portföyüne yaptığı pay senedi işlemlerinden net 5,5 milyon TL kâr elde etmiştir. 34 aracı kurum pay senedi işlemlerinden 13 milyon TL kazanç sağlarken, 29 aracı kurum 7,5 milyon TL zarar etmiştir.

Hizmet Gelirleri

Sektörün bir diğer önemli gelir grubu olan hizmet gelirleri, varlık yönetimi, kurumsal finansman ve danışmanlık gibi faaliyetlerden elde edilen gelirleri içermektedir. Bu gelirler, 2013 yılında %31 artarak 279 milyon TL'ye çıkmıştır.

Hizmet gelirleri
2013'te %31 artarak
279 milyon TL'ye
çıkıştır.

Hizmet Gelirleri (Bin TL)				2012	2013
	2012	2013	Değişim	Dağılım	Dağılım
Kurumsal Finansman Gelirleri	95,322	133,026	39.6%	44.8%	47.6%
Varlık Yönetimi Gelirleri	43,602	57,418	31.7%	20.5%	20.6%
Diğer Komisyon ve Gelirler	73,841	88,955	20.5%	34.7%	31.8%
Toplam	212,766	279,399	31.3%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPB

“Yatırım Kuruluşlarının Faaliyetleri” bölümünde de incelendiği üzere, son yıllarda aracı kurumların kurumsal finansman faaliyetlerinde yaşanan hareketlilik, gelir tablolarına da yansımıştır. 133 milyon TL’ye yükselen kurumsal finansman gelirleri, toplam hizmet gelirlerinin yaklaşık yarısını oluşturmuştur.

Bir önceki yıl olduğu gibi 2013 yılında 37 aracı kurum kurumsal finansman geliri elde etmiştir. Bir önceki yıla göre kurumsal finansman gelirleri arasında yoğunlaşmanın azaldığı dikkat çekmektedir. Nitekim, 2012’de tek bir aracı kurum bu gelirlerin %34’ünü üretirken, 2013’te en yüksek kurumsal finansman gelir yaratan kurum toplam gelirin %18’ini yaratmıştır.

2012 yılına göre halka arz sayısı azalmasına rağmen, halka arz tutarının artmasıyla aracı kurumların halka arz gelirleri %79 artarak 79 milyon TL’ye yükselmiştir. Özellikle Emlak Konut GYO’nun ikincil halka arzı bu durumda etkili olmuştur. 34 aracı kurumun gelir yarattığı bu faaliyetlerde ilk iki aracı kurum toplam halka arz gelirlerinin %40’ını oluşturmuştur.

İşletme satın alma ve birleşme faaliyetleri bu grupta bir diğer önemli gelir olup, bu işlemlerden elde edilen gelirler 34 milyon TL’de kalmıştır. 7 aracı kurumun satın alma-birleşme projelerinden gelir elde ettiği 2013’te, toplam gelirlerin üçte ikisi tek bir aracı kuruma aittir.

Kurumsal Finansman Gelirleri (Bin TL)			2012	2013
	2012	2013	Değişim	Dağılım
Halka Arz	44,362	79,199	78.5%	46.5%
Satın Alma-Birleşme	35,460	33,975	-4.2%	37.2%
Sermaye Art.-Temettü Dağ.	3,780	1,647	-56.4%	4.0%
Diğer Danışmanlık	11,720	18,205	55.3%	12.3%
Toplam	95,322	133,026	39.6%	100.0%

Kaynak: TSPB

Kurumsal finansman gelirleri 133 milyon TL ile toplam hizmet gelirlerinin yarısını oluşturmuştur.

Hizmet gelirlerine geri dönersek, varlık yönetimi gelirleri hizmet gelirlerinde bir diğer önemli kalemdir. Aracı kurumların faaliyetlerinin incelendiği bir önceki bölümden de hatırlanacağı üzere, karşılaştırılan dönemlerde aracı kurumlarca yönetilen portföy tutarı %13 büyümüştür. Varlık yönetimi gelirlerindeki artış ise %32 olmuş, bu gelirler 2013’te 57 milyar TL’ye yükselmiştir. Yönetilen portföy büyüklüğüne kıyasla komisyon gelirlerinin daha hızlı artmasının nedeni yabancı bir aracı kurumun yurt dışında kurulu fonlarını müşterilerine pazarlamasıdır. Bu aracı kurum 2013 yılında söz konusu faaliyetlerini artırmıştır. 45 aracı kurum portföy yönetimi geliri sağlarken, iki kurum toplam gelirlerin %40’ını elde etmiştir.

Hizmet gelirlerinin bir diğer kalemi olan diğer komisyon ve gelirler başlığı altında, aracı kurumların virman ve saklama ücretleri gibi işlemlerden elde ettikleri diğer komisyonlar ile

yatırım danışmanlığı gelirleri yer almaktadır. Bu gelirler önceki yıla göre %55 artarak 18 milyon TL olmuştur. Bu gelirlerin 6 milyon TL'si yabancı sermayeli iki aracı kurumun yurtdışındaki ana şirket grubuna sunduğu danışmanlık hizmetlerini kapsamaktadır.

Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler

Esas faaliyetlerden diğer gelirler, aracı kurumların müşterilerinden aldıkları faizler ile diğer esas faaliyet gelirlerini kapsamaktadır. Bu gelirler, bir önceki yıla göre %8 artarak 101 milyon TL olmuştur.

Aracı kurumların faaliyetlerinin incelendiği bir önceki bölümde de değinildiği gibi, aracı kurumların 2013 sonunda pay senetleri için kullandıkları kredi hacmi %53 artmıştır. Kredili işlem gelirlerini de içeren müşterilerden alınan faiz gelirleri ise yıl içinde sadece %7 artarak 163 milyon TL olmuştur. Gelirlerin dörtte biri iki aracı kuruma aittir.

Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler (Bin TL)				2012	2013
	2012	2013	Değişim	Dağılım	Dağılım
Müşterilerden Alınan Faiz Gelirleri	152,809	163,440	7.0%	163.2%	161.5%
Diğer Esas Faaliyet Gelirleri	-59,183	-62,225	5.1%	-63.2%	-61.5%
Toplam	93,626	101,215	8.1%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPB

Diğer esas faaliyet gelirleri altında, bir aracı kurum kendi portföyüne yaptığı işlemleri finanse etmek için borçlandığı tutarın net faiz giderini muhasebeleştirmektedir. Söz konusu aracı kurumun net faiz gideri 62 milyon TL'ye çıkmıştır.

Gider Dağılımı

Sektörün operasyonel giderleri 2013 sonunda %18 artarak 1,2 milyar TL'ye çıkmıştır.

Sektör giderlerinin %12'sini oluşturan pazarlama, satış ve araştırma-geliştirme giderleri %31 artarak 144 milyon TL'ye çıkmıştır. Bu grupta yer alan ve pay senedi, SGMK, Takasbank Para Piyasası işlem payları ile takas ve saklama giderlerini temsil eden işlem payları, işlem hacimlerindeki artışla birlikte %14 artmış ve 79 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu grup içinde vadeli işlem paylarının (29 milyon TL), pay senedi işlem paylarından yüksek olması (20 milyon TL) olması dikkat çekmektedir.

Aracı kurumların operasyonel giderleri %18 artarak 1,2 milyar TL'ye çıkmıştır.

Gider Dağılımı (Bin TL)

	2012	2013	Değişim	2012 Dağılım	2013 Dağılım
Pazarlama, Satış, Ar-Ge Giderleri	109,473	143,691	31.3%	10.7%	12.0%
İşlem Payları	69,135	78,937	14.2%	6.8%	6.6%
Diğer Pazarlama, Satış, Ar-Ge Giderleri	40,339	64,754	60.5%	4.0%	5.4%
Genel Yönetim Giderleri	910,313	1,056,607	16.1%	89.3%	88.0%
Personel Giderleri	546,803	626,543	14.6%	53.6%	52.2%
Vergi, Resim ve Harç Giderleri	24,993	28,248	13.0%	2.5%	2.4%
Komisyon ve Diğer Hizmet Giderleri	2,865	3,684	28.6%	0.3%	0.3%
Amortisman Giderleri	9,860	13,212	34.0%	1.0%	1.1%
Üyelik Aidatı, Gider ve Katkı Payları	29,946	33,088	10.5%	2.9%	2.8%
İtfa Payları	45,193	56,712	25.5%	4.4%	4.7%
Diğer Genel Yönetim Giderleri	250,654	295,120	17.7%	24.6%	24.6%
Toplam	1,019,786	1,200,297	17.7%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPB

Faaliyet giderlerinin %52'sini personelle ilgili giderler oluşturmaktadır. 2013 yılında sektörde çalışan sayısının artmasına paralel olarak, personel giderleri %15 artarak 627 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu giderlere, ücretlerin yanı sıra, çalışanlarla ilgili sigorta, servis, yemek, özel sağlık sigortası gibi yan ödeme ve giderler de dahildir.

Sektörde ortalama çalışan sayısı 2012'de 5.173 iken, 2013'te 5.383'e çıkmıştır. Personel giderlerinin ortalama personel sayısına bölünmesiyle bir çalışanın aylık ortalama maliyeti hesaplanabilmektedir. 2012 yılında bu tutar 8.920 TL iken, 2013 yılında %9 artış ile 9.700 TL'ye yükselmiştir.

Kârlılık

Karşılaştırılan dönemlerde, artan işlem hacimleriyle kurumların en önemli gelir kaynağını oluşturan komisyon gelirleri %16 artarak 670 milyon TL'ye çıkmıştır.

Aracı kurumların kendi portföylerine yaptıkları işlemlerden kaydettikleri kazanç, kaldıraçlı işlemlerden elde edilen yüksek gelirler sayesinde bir önceki yıla göre %36 artarak 344 milyon TL'ye çıkmıştır. Sektör, kaldıraçlı işlemlerden 2013'te 225 milyon TL gelir elde etmiştir. Kurum portföyüne yapılan türev işlemleri bir diğer önemli gelir kalemi olup, 101 milyon TL'dir.

Gelir dağılımında bir diğer önemli kalem olan hizmet gelirleri, 2012 yılına göre %31 artmış, 279 milyon TL'ye çıkmıştır. Halka arz gelirlerindeki artış ile kurumsal finansman gelirleri 133 milyon TL'ye çıkarken, aynı dönemde kurumların varlık yönetimi gelirleri de %32 artarak 57 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Böylece, aracı kurumların gelirleri bir önceki yıla göre %24 artarak 2013 yılında 1,4 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Sektörün toplam giderleri bir yıl içinde %18 artarak 1,2 milyar TL'ye çıkmıştır. Toplam giderlerin yarısından fazlası personel

**Sektörün net kârı
2013'te %82 artarak
529 milyon TL'ye
ulaşmıştır.**

giderlerine aittir. Neticede aracı kurumların 2013 yılında gelirleri giderlerine göre daha çok artmış, faaliyet kârı da %79 yükselişle 226 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Karşılaştırılan dönemlerde sektörün net finansman gelirleri de 197 milyon TL'den 380 milyon TL'ye çıkmıştır. 2013 yılında bir aracı kurumun iştirak satışlarından 230 milyon TL'lik gelir elde etmesi artışta etkili olmuştur.

Sonuçta aracı kurumların vergi öncesi kârı 609 milyon TL'ye çıkmıştır. Vergi giderleri düşüldüğünde 2013 yılında sektörün dönem kârı bir önceki yıla göre %82 artarak 529 milyon TL'ye çıkmıştır.

Aracı Kurumların Kâr Dağılımı			
	2012	2013	Değişim
Kâr Eden Kurum Sayısı	50	54	8.0%
Zarar Eden Kurum Sayısı	45	41	-8.9%
Toplam Kurum Sayısı	95	95	0.0%
Kâr Toplamı (Mn.TL)	342.7	585.2	70.8%
Zarar Toplamı (Mn. TL)	-52.6	-56.7	7.8%
Net Dönem Kârı	290.0	528.5	82.2%

Kaynak: TSPB

2013'te en fazla kâr eden kurum, net kârın yarısından fazlasını elde etmiştir. Bu durumda az önce de değinildiği gibi söz konusu aracı kurumun yıl içinde iştirak satışından elde ettiği gelir etkili olmuştur.

Özsermaye Kârlılık Oranı ve Hisse Başına Kazanç			
	2012	2013	Değişim
Net Dönem Kârı (Mn. TL)	290.0	528.5	82.2%
Ortalama Özsermaye (Mn. TL)	2,927.8	3,197.3	9.2%
Özsermaye Kârlılık Oranı	9.9%	16.5%	66.9%
Ödenmiş Sermaye (Mn. TL)	1,581.2	1,774.2	12.2%
Hisse Başına Kazanç (TL)	0.18 TL	0.30 TL	62.4%

Kaynak: TSPB

2012 sonu itibariyle %10 olan sektörün özsermaye kârlılık oranı, artan kârlılık sonucu, 2013 itibariyle %17'ye çıkmıştır. Benzer şekilde, sektörün hisse başına kazancı karşılaştırılan dönemler arasında 18 kuruştan 30 kuruşa yükselmiştir.

Yoğunlaşma Analizi

Bu bölümde aracı kurumlar varlık ve gelir büyüklüğüne göre çeşitli faaliyet alanlarında sıralandırılmıştır.

En yüksek varlık büyüklüğüne sahip ilk iki aracı kurum, sektör toplam varlıklarının yarısından fazlasına (%53) sahiptir. İlk 20 aracı kurumda bu oran %86'ya çıkmaktadır. Varlık büyüklüğüne göre aracı kurumlar sıralandığında, ilk 20 aracı kurumun pay piyasası işlem hacminin yarısından fazlası, vadeli işlemlerin de

Tek bir aracı kurum sektör varlıklarının yarısından fazlasına sahiptir.

üçte ikisini gerçekleştirdiği görülmektedir. Komisyon gelirlerinin %58'ine, faaliyet gelirlerinin de %57'sine sahip olan bu kurumlar sektör net kârının %80'ini elde etmiştir. Bu durum bu aracı kurumların faiz geliri gibi diğer gelirlerinin yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Bu gruptaki aracı kurumlar sektör çalışanlarının yarısını istihdam etmektedir.

Varlık Büyüklüğüne Göre Sıralanmış Aracı Kurumlar					
2013	1-20	21-40	41-60	61-80	81-95
Varlık	86%	8%	3%	2%	0%
Pay İşlem Hacmi	53%	28%	11%	5%	2%
Vadeli İşlem Hacmi	65%	17%	13%	5%	0%
Net Komisyon	58%	26%	9%	5%	1%
Pay Senedi Komisyonu	55%	30%	8%	6%	1%
Vadeli İşlem Komisyonu	76%	11%	9%	3%	1%
Kaldıraçlı İşlem Hacmi	32%	50%	15%	3%	0%
Kaldıraçlı İşlem Kâr/Zarar	26%	64%	9%	1%	0%
Faaliyet Geliri	57%	31%	8%	3%	1%
Net Kâr	80%	23%	0%	-3%	-1%
Çalışan Sayısı	52%	23%	13%	9%	3%

Kaynak: TSPB

Toplam varlıkların %8'ini oluşturan ikinci 20 aracı kurum ise gelirlerin %31'ini, net kârın da %23'ünü üretmiştir. Aynı kurumların kaldıraçlı işlemlerin %50'sini yaratırken bu işlemlerden elde edilen gelirin %64'ünü alması dikkat çekmektedir.

Kalan gruplarda yer alan aracı kurumlar toplam varlıklarda sadece %5 paya sahipken, bu kurumlarda toplam çalışanların dörtte biri yer almaktadır.

Daha önceki bölümde değinildiği üzere, 2013 sonu itibariyle aracı kurumların toplam esas faaliyet gelirleri 1,4 milyar TL'dir.

20 aracı kurum esas faaliyet gelirlerinin %62'sini üretirken, sektör net kârının neredeyse tamamını yaratmıştır.

Faaliyet Gelirine Göre Sıralanmış Aracı Kurumlar					
2013	1-20	21-40	41-60	61-80	81-95
Varlık	83%	10%	4%	1%	1%
Pay İşlem Hacmi	59%	23%	12%	5%	1%
Vadeli İşlem Hacmi	64%	18%	15%	3%	0%
Net Komisyon	65%	22%	10%	3%	0%
Pay Senedi Komisyonu	63%	25%	9%	3%	1%
Vadeli İşlem Komisyonu	77%	11%	10%	2%	0%
Kaldıraçlı İşlem Hacmi	56%	24%	14%	1%	4%
Kaldıraçlı İşlem Kâr/Zarar	70%	25%	4%	1%	0%
Faaliyet Geliri	62%	24%	10%	2%	1%
Net Kâr	95%	10%	-1%	-2%	-2%
Çalışan Sayısı	51%	25%	14%	7%	3%

Kaynak: TSPB

Kurumlar faaliyet gelirlerine göre sıralandığında, ilk 20 aracı kurumun toplam gelirlerin %62'sini yarattığı görülmektedir. Bu kurumların pay senedi, vadeli işlem ve kaldıraçlı işlem hacimlerindeki paylarının, bu işlemlerden elde edilen gelirlerden aldıkları payın gerisinde olması dikkat çekmektedir. Bu durum kurumların daha yüksek komisyon uyguladıklarına işaret

etmektedir. Aynı aracı kurumlar toplam kârın neredeyse tamamını yaratmıştır.

İkinci grupta yer alan kurumlar varlıkların %10'u ile faaliyet gelirlerinin dörtte birini üretmiştir.

Kalan 55 kurum faaliyet gelirlerinde yalnızca %13 pay almışken, toplamda zarar etmiştir. Bu kurumlar toplam çalışanların dörtte birini istihdam etmektedir.